

**Ромас Л. М.**

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

## ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКЕ БАЧЕННЯ РЕАЛІЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ У ДРАМІ НА ШІСТЬ ДІЙ МАРІЇ МАТІОС «МАМИ»

Об'єктом аналізу в пропонованій статті є драма на шість дій Марії Матіос «Мами», видана 2023 року. Книга, у якій письменниця розповідає історії п'яти різних жінок, спільним для яких є втрата єдиного сина. Хронологічні межі подій твору – 2015–2020 рр., а час написання – 2021–2023 рр. Мета статті – виокремити й потрактувати авторське художнє осмислення ознак «двох світів»: світу війни і світу мирного життя. У дослідженні йдеться про те, що паралельно з відтворенням трагічних відчуттів матері після смерті сина авторка концентрує увагу на надзвичайно актуальних для сучасного українського суспільства проблемах: Революція Гідності, війна, АТО/ООС, загравання зі споконвічним ворогом – росією, проблема зброї, яку роздавали і розпродавали по всьому світу, український олігархат, «афганці», «комічний квартал», телебачення, вибори, мовне питання, питання освіти, ставлення до ветеранів новітньої війни, роль мистецтва, пропаганда «руського міра» та багатьох інших. Доведено, що в тексті Марії Матіос події розвиваються так само динамічно, як вони розвивалися в Україні з 2014 року, коли суспільство не встигло ще відрефлексувати одну травму (розстріл на Майдані), а вже боліла інша (Крим і Донбас). «Мами» написані простою мовою, з використанням діалектизмів та ненормативної лексики. Авторка роману порушує морально-етичні питання, пов'язані з діяльністю українських друкованих і електронних медіа та «мистецтва поза політикою». Йдеться в статті й про розкриття в романі теми інформаційної війни. Зафіксовано порушення письменницею теми психологічної реабілітації ветеранів війни. Через окремі штрихи (спогади, роздуми) проглядаються картини життя в Україні в різні часи.

Марія Матіос реалістично описала незріле суспільство, яке не усвідомило й досі того, що відбувається в країні, далі дивиться російські серіали, слухає російську музику і говорить мовою агресора.

**Ключові слова:** художнє осмислення, російсько-українська війна, індивідуально-авторське бачення, драма на шість дій, проблематика, реалії війни.

**Постановка проблеми.** «Від давніх часів проблема осмислення та розуміння війни була й залишається актуальною для людства. Практично кожна галузь науки про людину й суспільство (філософія, психологія, соціологія, історія, політологія, теологія тощо) торкається цієї теми, намагаючись установити причини її виникнення, розробляючи механізми попередження та протидії, оцінюючи її позитивні та негативні аспекти. Особливої значущості вона набуває в ХХ ст. після того, як світ пережив дві світові війни і в передчутті глобальної катастрофи почав замислюватися над своїм майбутнім. Не менш важливою тема залишається й у ХХІ ст., коли практично на кожному континенті тривають збройні конфлікти» [3]. Для української літератури ця проблема максимально актуалізувалася 2014 року, із початком російського вторгнення. «Сьогодні українська література формує актуальне сприйняття російсько-української війни, тема якої стала в ній однією з наріжних,

водночас література зазнає відчутного її впливу, як і всі суспільні явища. Письменники та безпосередні учасники подій пишуть про волонтерство і відчуття відповідальності за свою державу, про боротьбу за незалежність і європейський вибір України, взагалі про те, що нас об'єднує і робить сильнішими, про національну ідентичність та новітню історію нашої країни» [11, с. 195].

Ярослав Поліщук зауважує: «Мистецтво часів війни має свою виразно означену специфіку. Воно не тільки окроєне та обмежене в жанрах і формах, а й усунуць заражене й спотворене мілітарним духом. Приречене балансувати на крихкій межі життя та смерті, насильства і болю, знечуження й перечуленості, приміряє на себе своєрідну естетику – страждання й смерті» [9, с. 103]. На думку літературознавця, завдання мистецтва війни – облагороджувати дегуманізацію людини тоді, коли відбувається зміщення естетики від прекрасного до потворного й жахливого [9].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Книга Марії Матіос «Мама» (2023) відразу після виходу в світ стала об'єктом наукових розвідок українських літературознавців. Зокрема, продовжують осмислювати особливості втілення образу жінки у прозі письменниці літературознавці Я. Голобородько, І. Насмінчук, К. Ісаєв, О. Підгорна, О. Вірич, Н. Косинська, О. Лілік, О. Шукай, образ матері у книзі Марії Матіос «Мама» досліджує О. Буряк, акцентуючи на висвітленні наскрізної у творчості письменниці теми материнства й порушенні ключової проблеми жіночого буття «мати і дитина», проблеми самотності матері після смерті сина [1, с. 196]. «Книгою материнського голосіння» назвала її Тетяна Петренко, характеризуючи твір як «текст про війну, важливість називати речі своїми іменами й особливості відчуття людей психологічними травмами» [7]. Також спостерігаємо й наявність мовознавчих розвідок, зокрема дослідження діалектної лексики у названому творі [4].

**Постановка завдання.** Метою статті є виокремлення й потрактування художнього осмислення ознак «двох світів»: світу війни і світу мирного життя у драмі на шість дій Марії Матіос «Мама».

**Виклад основного матеріалу.** Драмою на шість дій книга «Мама» Марії Матіос названа тому, що складається з історій «...кількох різних жінок, центральною і найбільшою за обсягом є історія мами Сидонії. Решта історій у книжці нагадують античний хор, який підспівує головній лінії драми, показуючи множинність згорьованих плакальниць за своїми дітьми. І біль від цієї втрати нікуди не зникає, продовжуючи роз'їдати матерів до останнього подиху» [7]. Обрану проблему розкрито саме в цьому найбільшому розділі книги. «У «Мамах» Матіос показує, що світ із початком війни безповоротно змінився. У ньому тепер є ПТСР і психотерапія. Та й психіатрична лікарня – уже не дім прокажених, як це сприймалося за радянських часів» [7]. Осмислювати реальність і зберігати пам'ять для майбутніх поколінь – це, мабуть, головна мета драматичної історії, яка має вже традиційну для авторки композицію (драма поділена на частини за роками: початок – 2021 рік, потім хронологічно рік за роком від 2014 до 2020). «Додаткове хронологічне маркування засвідчує авторське прагнення акцентувати фатальну залежність долі людини від історії – наскрізну ідею творчості Марії Матіос. Образ нещадної історії-колісниці, яка безжалісно вбиває, травмує, руйнує, присутній і в цьому творі. Исто-

ричні події – джерело індивідуальних драм у контексті глобальної драми одвічного виборювання Україною права на існування, права на свободу чи то в часи АТО, сучасної україно-російської війни, чи в період радянської окупації західноукраїнських земель» [1, с. 197].

Окрім трагічного світовідчуття матері після смерті сина, у кожній із п'яти історій письменниці торкається надзвичайно актуальних для українського суспільства проблем: Революція Гідності, війна, АТО/ООС, загравання зі споконвічним ворогом – росією, проблема зброї, яку роздавали і розпродавали по всьому світу, український олігархат, «афганці», «комічний квартал», телебачення, вибори, мовне питання, питання освіти, ставлення до ветеранів новітньої війни та багато інших.

Звичне розмірене життя сільської медичної сестри змінюють події, які будуть названі Революцією Гідності: «У Києві тим часом запалала шиною революція. Пів села стали рогом проти київської «хунти», а пів села скидалися грішми, харчами, наймали автобуси і щодуху гугіли в столицю. Дехто швидко повертався – бо «менти» з пів дороги завертали, декому машини в Києві вночі попалили і колеса порізали, дехто з Майдану і два місяці не показувався додому. Одне слово, не було спокою в селі, як і в цілій державі» [6, с. 87–88]. Марія Матіос пише, що Сидонія довго не вникала в те, що відбувалося на Майдані, але одночасно й шкодувала, що не може бути там, щоб «чиюсь рану перев'язати чи чайку гаряченького замерзлим людям розколотити» [6, с. 88]. Паралельно з цим авторка правдиво описує реалії села, про поділ на прибічників майданівців і антимайданівців, коли вже з України втікає її президент та коли відбуваються розстріли в центрі столиці: «... продемонстрували накрадені багатства та тонни пачок з грошима, що їх президент Янукович вивозив цілими літаками – попритихали навіть ті, хто увесь цей час навмисне ходив по селу в біло-синіх партійних куртках» [6, с. 88].

У творі Марії Матіос події розвиваються так само динамічно, як вони розвивалися в Україні з 2014 року, коли суспільство ще не встигло від-рефлексувати одну травму (розстріл на Майдані), а вже боліла інша (Крим і Донбас). Син Сидонії, який запив після розставання з дружиною, «в середині червня чотирнадцятого став перед неї тверезісінький – як скло – і подивився просто в очі. Ще не промовив жодного слова – а вже знала, що він її заріже по-живому: – Мамо, в такий час я дома точно не всиджу. Не сердьтесь на мене,

мамо, що завдав вам стільки прикрості... і не плачте. Усі йдуть – і я з ними. Ви самі мене так навчили, мамо» [6, с. 91]. Війна викликає шокову реакцію, а потім людина вчиться жити в цій реальності. Утративши зв'язок із сином, слухаючи всі новини, головна героїня порівнює дві війни – теперішню і Другу світову: «Вона не знає про війну нічого-нічогосінько. Хто її поколінню розказував правду? Брехали, як могли, самі собі не вірили. А те, як останніми роками показували війну в кіно, у неї викликало криву посмішку і скепсис. <...> Несправжня якась війна. Підмакіяжена. Подивившись фільм-другий – надовго захлинешся блювотинням від кілометражу «красивостей» про великую отечественную войну, де гігантами мислі завжди є НКВедисти, а придурками – лиш дві сторони: німці-недотепи і зрадливі хохли-поліцаї зі шматком сала в кишені і мутним самогоном за пахухою. Москва у спілці з безмозглими українцями-кінематографістами за багато років наштампувала воєнних фільмів пачками і роками згодовують ними Україну, ніби Україні своєї війни бракує» [6, с. 97–98].

«Мами» написані простою мовою, з використанням діалектизмів та ненормативної лексики, яка мала би сприйматися як відразлива і непристойна, але так само, як вона ввійшла у повсякденне життя українців, так вона ввійшла і в контекст роману, особливо в моменти, коли мова йде про москалів: «Так що, яка там тепер війна, де її Вітальчик, Сидоня навіть не уявляє, коли Москва пиздить, що «іхтамнет», а Київ волає до глухуватого світу, що москаль зброю і боеприпаси ховає в церквах, а перед своїми колонами жене жінок і дітей. Як німці» [6, с. 98]. Тут, як і в усьому тексті роману, з'являються роздуми, мабуть, самої авторки, які вона вкладає в думки головної героїні: «Вона ніколи до кінця не розуміла історії про тих двох братів, так само, як не розуміє, що вони хочуть від нас, ті найближчі сусіди з Московії, що з кожного кута всі роки завивають про одну з нами кров і одне братство, а тепер он що заварили. Крим одірвали. Тепер колотять в Донбасі» [6, с. 98]. Просту жінку хвилює питання, як так сталося, що двадцяттеро з їхнього села йдуть на заробітки до Москви, а десятеро йдуть до військомату?

Авторка роману порушує морально-етичні питання, пов'язані з діяльністю українських друкованих і електронних медіа. Вона пише, що Сидоня «навіть не здогадувалася, що у такий тривожний час стількох людей може цікавити стільки дрібного і такого дурного: хто з зірок шоу-бізнесу

з ким спав, а з ким зійшовся, хто розійшовся, хто з артистів яку сукню в якого дизайнера купив і від якої косметики відмовився, але попри те зовсім не цікавитися, хто скільки з-перед людей украв і хто скільки за те не відсидів! А головне – не цікавитися, що робиться в державі! Пліткарі перевершили новинарів» [6, с. 102]. Українське телебачення, його контент – це лише одна з проблем, порушених Марією Матіос у романі. Телебачення постійно продукує новини, які вражають нормальну людську психіку, бо йдеться про те, кого, де «зарізали, убили по п'яні, згвалтували, підпалили і хто загинув у ДТП» [6, с. 102]. Авторка констатує, що «...це не українські новини – це тупі цвяхи в саме серце» [6, с. 103]. У тексті новинам, які «вражають», відводиться кілька сторінок, і в них ідеться, до прикладу, про те, що жоден комуніст не встав, коли звучав гімн України, про те, що бойовики збили МІГ-29, про те, як Європа висловлює своє занепокоєння подіями на сході України, про те, що у шпиталі у звільненого українського полоненого вимагають довідку, що він був у полоні бойовика Бородає, про «іхтамнет» і не було, про заяви Путіна й Президента Франції та інші. Письменниця описує суспільні реалії, поділ суспільства на патріотів і тих, хто говорить, що він нікого на війну не посилав: «Був би поїхав на роботу в Росію, а не в АТО, дзвонив би кожного дня, мій з-під Москви дзвонить, якомусь важному генералу баню будує. І генерал каже, що їхніх військових на Україні не було й нема. То все київська хунта наколотила, бо в Києві зробила переворот» [6, с. 108].

Ще одна реалія сьогодення описана в романі – інформаційна війна, або, як її ще називають, психологічна, гібридна. Та все ж їй приділено менше уваги, ніж національним засобам масової інформації. Особливий акцент авторка робить на характеристиці «Комічного кварталу», учасникам якого будь-кого «без моральних гальм можна взяти на кпини, головне потім не зустрітися з ними очі до очей» [6, с. 234]. Головна героїня розмірковує над питанням коректності того, що звучить з екрану, усвідомлюючи, що йде війна, і людям потрібно відволікатися, але іноді вона: «...таки жахається почутому: останнім часом розперезалися занадто. Для цих нема ніякого встиду і сорому! І видно, нема на них влади і нема кому їх спинити: гей, хлопaki! Що ви таке плетете?! Як ви смієте сміятися з того, над чим люди зазвичай ридають?! <...>. З екрана ллється і ллється, як з давно не чищеної каналізації. Яка, люди, війна? Який агресор? Війна на паузі» [6, с. 236–237]. Телебачення – один

зі способів ведення інформаційної війни, відволікання суспільства від справжніх проблем, насадження певного типу мислення, вигідного владі, тож можна дивитися телевизор і не думати, як про це пише Оксана Забужко у своїй книзі «І знову я влізаю в танк...»: «Можливо, це взагалі війна Книжки з Телевізором. Можливо, колись історики так про неї напишуть – коли ми її виграємо» [5, с. 63]. А в романі Марії Матіос той «телевізор переважно говорив чужою мовою, або так, як колись Штепсель із Тарапунькою: сіно – солома» [6, с. 241]. Інколи Сидонія не могла його зовсім дивитися, коли «сміхуни знущалися з її материнської мови, обсмівували Голодомор і насміхалися з армії. Бо це ж вони насміхалися з неї, з її загиблого Віталіка, і з тих прийшлих долу людей, хто в 47-му жадав хоч кавальчика хлібця, а потім переївши, конав по канавах у їхньому селі. Вона почувалася неповносправною калікою, коли чула оте придуркувате глузування з вуйків і сільських жителів, а вже й не сказати, як її вкурвлювали «сміхуйочки» з майданівців і фронтовиків. Тоді їй хотілося кинути в телевизор каменем» [6, с. 240–241].

Тетяна Сподинець у рецензії на роман Марії Матіос «Мами» пише: «Суспільство живе своїм життям, на екранах телевизорів з'являється все більше розважального контенту, війна відходить на другий план. І, зрештою, Сидонія вирішує йти працювати до реабілітаційного центру, щоб допомагати живим бійцям із посттравматичним синдромом (ПТСРом). Тут письменниця порушує тему психологічної реабілітації бійців, які брали участь у війнах і збройних конфліктах. Вони повертаються іншими, травмованими не тільки фізично, а й морально. Якщо за кордоном ця проблема вирішена вже давно, то в Україні тільки починають відкривати реабілітаційні центри» [12]. Шукаючи інформацію про сина, Сидонія їде до сусіднього села, щоб поговорити з хлопцем, який повернувся з АТО і може щось знати про її Віталіка. Героїня вперше чує розповідь чужої жінки про наслідки психічних травм: «... відколи Микольцьо вернувся з війни, мовчить. Як риба! Хоч би яке слово сказав. Мамі! Не чужій людині. А він лиш курить і мовчить. По дві пачки в день! А по суботах-неділях п'є. Сам. Закривається на літній кухні і квасить. Але мовчить і нікого до себе не підпускає» [6, с. 112].

Детально описані кілька приїздів мами Сидонії до Дніпропетровська (тепер Дніпра), до моргу клінічної лікарні імені І. Мечникова, на Краснопільське кладовище, де вона знаходить безіменну могилу свого сина з відповідним номером. «Вона

любить до сина їхати в тиші. І чи так Бог дає, чи просто випадковість, але бувало, що не раз цілу дорогу їхала сама-саміська. Вже так вивчила ту дорогу, і транспорт у Дніпропетровську, і кафейки, де її впізнають ще з порога... <...>. Сидонія тішить себе, що підтримує зв'язок із сином і чужими синами навіть на тому світі» [6, с. 176–177], вишиваючи і в'язучи рушники на хрести.

Дізнавшись про результати експертизи ДНК, Сидонія спробувала вчинити самогубство, а після повернення з лікарні молилася, але, як жити далі, не знала: «Рясні сльози змінювалися апатією. Апатія чергувалася з нервовими зривами, а ті – переходили в емоційний штіль» [6, с. 142]. Марія Матіос «Мамів» присвятила пам'яті свого єдиного сина Назарія, якого свого часу теж втратила, а тому, якщо можна так сказати, їй було «легко» відтворити тяжкий психічний стан своєї героїні.

Коли в обласному реабілітаційному центрі для ветеранів АТО/ООС з ПТСР з'явилася вакансія, Сидонія пішла туди працювати. Багаторічний медсестринський досвід і материнська любов допомогли їй стати корисною пораненим хлопцям, молодим лікарям-психотерапевтам, а також їй самій допомогли подолати прояви травматичного синдрому. «Багато людей очікують, що після війни бійці просто повернуться до свого попереднього життя, ніби нічого не сталося. Зможуть влізти в нього, як у звичний одяг, який вони носили все життя. Але цей одяг більше не налазить на них і тріщить по швах від кожного руху. Матіос демонструє нам неготовність цивільних людей прийняти, що війна змінює, і тотальне нерозуміння, як саме змінює» [7].

Ще одна проблема, яку порушує Марія Матіос – «мистецтво поза політикою». Героїню шокує той факт, що «Людські сини пішли боронити край, а вони, курва, мама, співають! Таїсія Повалій і Ані Лорак – дві народні артистки України, України! Люди добрі! – співатимуть на днях Росії в Ялті. О сили небесні!» [6, с. 103]. Сидонія не може зрозуміти, як таке стало можливим, адже митці у своїй творчості відображають погляди, емоції, ідеї та критично осмислюють суспільні процеси. Вони завжди були в авангарді, а в часи воєн займали активну патріотичну позицію.

Через окремі штрихи (спогади, роздуми) проглядаються картини життя в Україні в різні часи. Десь Марія Матіос описує життя сільської медсестри за радянських часів: «У своєму дотеперішньому житті не їздила Сидонія нікуди і світу далі за область не бачила, хіба слухала хвальбу тих, хто любив мандрувати та вигріватися на морях. На

чужі гроші не заздрила і нікого за літнє ліниство не засуджувала: тепер люди в селі бізнесують не згірш, як у місті. Заробляють – то й їздять. В молодості й вона хотіла світу побачити. Але куди було вибиратися? Чоловік – п'яничка. Дитина. Господарство. Старі батьки» [6, с. 150]. Десь подає чіткий аналіз кількох десятиліть існування України як начебто незалежної держави: «Отак воно й розвалювалося все. Усі роки зброю по світу спродували так, що курилося. З Росією то загравали, то йшли на поступки, дали тим ненажерам в Україну залізти більше, ніж у свою хату. Та й усередині країни грали вар'ята як не з мовою, то з тайожним союзом. Послаблювали себе, як тільки могли і вміли, що й говорити. Безпечні були у всі роки, відколи Україна відірвалася від тої бездонної бочки, що висмоктувала всі соки й найкращих людей. А вони потім гірші за чужинців стали – оті перекинчики і манкурти. Олігархів, а не патріотів плодили. З бандюками якшались. За партії, а не за людські душі билися-ганьбилися. Прогавили час,

коли московськими руками переполовинили ще слабку державу на схід і захід, ніби надвоє перерубали. От москаль і дочекався послабленого сусіда» [6, с. 218–219]. Десь авторка відверто висловлює докори, і їй шкода тих хлопців, які «своїм життям і здоров'ям виправляють оте усе дуренство за всі роки» [6, с. 219].

**Висновки.** Марія Матіос, будучи свідком подій в Україні із 2014 року і депутатом Верховної Ради України, добре знала проблеми й потреби реабілітаційних закладів, проблеми АТО/ООС, тому реалістично описала незріле суспільство, яке не усвідомлювало того, що відбувається в країні, далі дивилося російські серіали, слухало російську музику і говорило мовою агресора. Лише після 24 лютого 2022 року більшість людей побачила справжнє обличчя північного сусіда. Війна дещо змінила світогляд українців, але не повністю. Проблема «людина і війна» є головною в романі, бо «від війни до війни живе людина» [6, с. 59], а не від народження до смерті.

#### Список літератури:

1. Буряк О. Ф. Образ матері в романі Марії Матіос «Мами». URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/31/33.pdf>
2. Вербич Віктор. Крізь безмір материнського болю: драма Марії Матіос. <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2024/02/06/154406.html>
3. Гоменюк Олена. Концепт «війна» в індивідуально-авторській картині світу Оксани Забужко (на матеріалі збірки «І знов я влізаю в танк...»). URL: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sup/article/view/11885>
4. Гримашевич Галина. Діалектна лексика в романі Марії Матіос «Мами». URL: <https://surl.lu/eqntid>
5. Забужко О. І знов я влізаю в танк... Київ : Комора, 2016. 416 с.
6. Матіос М. Мамі. Драма на шість дій. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. 288 с.
7. Петренко Т. Книга материнського голосіння: новий роман Марії Матіос «Мами». URL: <https://surl.cc/bokhjz>
8. Поліщук Я. Досвід локальної ідентичності. URL: <https://surl.lu/czlknr>
9. Поліщук Я. Реактивність літератури. Київ : Академвидав, 2016. 192 с.
11. Ромас Л. М., Ніколашина Т. І. Війна ідентичностей (на матеріалі книги «Воєнний стан») *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35(74). № 3 Том 1, 2024. С. 195–201.
12. Сподинець Тетяна. Матіос, Марія. Мами: драма на шість дій. URL: [https://www.lib.dp.ua/read\\_bibl\\_matos3.html](https://www.lib.dp.ua/read_bibl_matos3.html)

#### **Romas L. M. INDIVIDUAL AND AUTHORIAL VISION OF THE REALITIES OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR IN MARIA MATIOS'S SIX-ACT DRAMA "MOTHERS"**

*This article analyzes Maria Matios's six-act drama "Mothers", published in 2023. The book tells the stories of five different women, each of whom has lost her only son. The events portrayed in the work span the years 2015–2020, with the writing completed between 2021 and 2023. The purpose of the article is to identify and interpret the author's artistic representation of two opposing worlds: the world of war and the world of peaceful life. The study argues that, alongside portraying the tragic experiences of mothers mourning their sons, the author draws attention to a range of urgent issues relevant to contemporary Ukrainian society: the Revolution of Dignity, the war, the Anti-Terrorist Operation/Joint Forces Operation (ATO/JFO), the flirtation with the historical enemy – Russia, the issue of weapons being distributed and sold worldwide, the Ukrainian oligarchy, Afghan war veterans, the "comedy quarter", television, elections, the language question, education, the treatment of modern war veterans, the role of art, the propaganda of the "Russian world", among others. It is demonstrated that the events in Matios's drama unfold with the same intensity as the real-life events in Ukraine in 2014, when society had not yet processed one trauma (the shootings*

*on Maidan) before it was faced with another (the annexation of Crimea and the war in Donbas). “Mothers” is written in simple language, incorporating dialectal expressions and non-normative vocabulary. The author raises moral and ethical concerns regarding Ukrainian print and digital media and the notion of “art beyond politics”. The article also discusses how the drama addresses the theme of information warfare. Matios touches upon the psychological rehabilitation of war veterans. Through scattered details – memories and reflections – the drama paints vivid pictures of life in Ukraine across different historical periods. Maria Matios offers a realistic portrayal of an immature society that still fails to fully grasp the gravity of the situation in the country – one that continues to watch Russian TV series, listen to Russian music, and speak the language of the aggressor.*

**Key words:** *artistic interpretation, Russo-Ukrainian war, individual authorial perspective, six-act drama, thematic concerns, war realities.*